EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 9.7.2014
COM(2014) 453 final

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Deset let izvrševanja protimonopolnega prava v okviru Uredbe št. 1/2003: Dosežki in pričakovanja za prihodnost

{SWD(2014) 230 final}
{SWD(2014) 231 final}

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Deset let izvrševanja protimonopolnega prava v okviru Uredbe št. 1/2003: Dosežki in pričakovanja za prihodnost

1. UVOD

1. Uredba št. 1/2003[1] je bila ključna reforma, ki je izčrpno pregledala postopke za uporabo členov 101 in 102 PDEU (v nadaljnjem besedilu: pravila EU o konkurenci). Uvedla je sistem za izvrševanje, ki temelji na neposredni uporabi pravil EU o konkurenci v celoti. Organe držav članic, pristojne za konkurenco (v nadaljnjem besedilu: NOPK), in nacionalna sodišča je pooblastila, da poleg Evropske komisije uporabljajo vse vidike pravil EU o konkurenci. Prav tako je uvedla nove tesne oblike sodelovanja med Komisijo in NOPK, zlasti v okviru Evropske mreže za konkurenco (European Competition Network; v nadaljnjem besedilu: ECN).

2. To sporočilo ob preteku desetih let izvrševanja Uredbe št. 1/2003 (1) vsebuje pregled javnega izvrševanja v tem obdobju, ki so jo na podlagi dejstev opravili Komisija in NOPK, ter (2) proučuje nekatere ključne vidike izvrševanja s strani NOPK, zlasti institucionalna in postopkovna vprašanja, da bi se izvrševanje nadalje spodbujalo. Brati ga je treba v povezavi s spremnimi delovnimi dokumenti služb Komisije, ki vsebujejo podrobnejši pregled.

3. Sporočilo temelji na poročilu o petih letih delovanja Uredbe št. 1/2003. V tem poročilu je bilo ugotovljeno, da je novi sistem pozitivno prispeval k boljšemu izvrševanju pravil EU o konkurenci, pri čemer pa naj bi bila za nekaj vidikov potrebna dodatna ocena, na primer za odstopanja v postopkih in pooblastila za izrekanje glob.[2]

2. DESET LET IZVRŠEVANJA PROTIMONOPOLNEGA PRAVA V OKVIRU UREDBE ŠT. 1/2003

4. Uredba št. 1/2003 je Komisiji omogočila večji manevrski prostor, da določi svoje prednostne naloge ter več virov nameni preiskovanju primerov in opravljanju poizvedb v ključnih sektorjih gospodarstva, ki so tržno izkrivljeni, pa tudi manj konvencionalnim oblikam protikonkurenčnega ravnanja v novih sektorjih, ki so lahko za potrošnike zelo pomembni.

5. Uredba št. 1/2003 je Komisiji zagotovila tudi prenovljen sklop pooblastil za izvrševanje, vključno z večjimi pooblastili za izvrševanje in zavezujočimi sklepi, pri čemer so se ta pooblastila redno uporabljala.

6. Novi sistem izvrševanja v veliki meri temelji na tržnih akterjih, pri čemer ocenjuje združljivost njihovega ravnanja s pravili EU o konkurenci, in na usmerjenih naknadnih ukrepih izvrševanja s strani organov, pristojnih za konkurenco. Komisija je zaradi lažjega izvajanja zagotovila obsežne splošne smernice za pomoč podjetjem in nacionalnim izvršilnim organom. Komisija je že sprejela sklop obvestil o več materialnih in postopkovnih zadevah ob začetku veljavnosti Uredbe št. 1/2003. Nato je sprejela revidirane uredbe o skupinskih izjemah in spremne smernice o uporabi člena 101 PDEU pri horizontalnih in vertikalnih sporazumih ter sporazumih o

[1] Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe (UL L 1, 4.1.2003, str. 1).

[2] Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu, Poročilo o delovanju Uredbe št. 1/2003, COM(2009) 206 final in spremni delovni dokument služb Komisije SEC(2009) 574 final (v nadaljnjem besedilu: poročilo iz leta 2009).

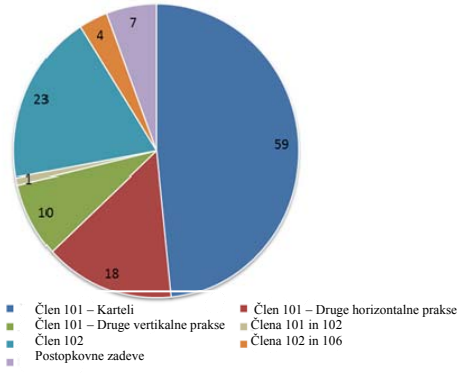
prenosu tehnologije. Ta sistem samoocenjevanja, ki ga urejajo obsežne smernice Komisije, deluje dobro, deležniki pa so se novemu sistemu prilagodili brez večjih težav. Poleg tega je Komisija izdala usmerjevalne dokumente o svojih prednostnih nalogah pri uporabi člena 102 PDEU za izključitvena dejanja zlorabe. Sprejela je tudi nove smernice o določanju glob, novo obvestilo o prizanesljivosti, obvestilo o poravnavah v kartelnih zadevah, informativno obvestilo o nezmožnosti plačila in obvestilo o dobrih praksah v protimonopolnih zadevah.[3]

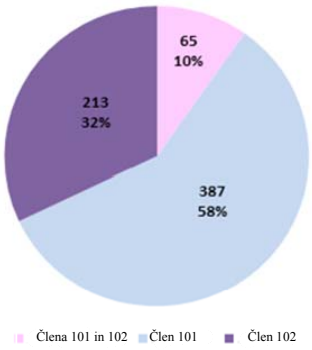
7. Uredba št. 1/2003 je zagotovila, da NOPK in nacionalna sodišča precej bolje izvršujejo pravila EU o konkurenci. NOPK in nacionalna sodišča so poleg tega, da so pooblaščeni za uporabo pravil EU o konkurenci v celoti, tudi zavezani, da jih uporabljajo, kadar sporazumi ali ravnanje lahko vplivajo na trgovino med državami članicami. Te spremembe so NOPK znatno spodbudile k izvrševanju pravil EU o konkurenci. Uredba je prav tako uvedla orodja in obveznosti za sodelovanje, da se zagotovita učinkovita delitev dela in sodelovanje pri obravnavanju primerov in za spodbujanje skladne uporabe. ECN se je na podlagi teh mehanizmov razvila v večplasten forum za izmenjavo izkušenj o uporabi materialnega konkurenčnega prava, pa tudi o konvergenci postopkov in sankcij. Nacionalna sodišča imajo ključno vlogo pri zasebnem izvrševanju pravil EU o konkurenci. Komisija si prizadeva za izboljšanje učinkovitosti zasebnih odškodninskih zahtevkov, predloženih nacionalnim sodiščem, pri čemer bo kmalu sprejela direktivo o odškodninskih tožbah zaradi kršitve protimonopolnih pravil.[4]

8. Obstaja več organov za izvrševanje pravil EU o konkurenci, zaradi česar se ta pravila uporabljajo širše. V obdobju od 1. maja 2004 do 31. decembra 2013 se je uporaba pravil EU o konkurenci znatno povečala, pri čemer Komisija preiskuje 122 primerov, NOPK pa 665 (skupaj 780). Izvrševanje s strani NOPK se je razvijalo v glavnem usklajeno.

Sklepi o izvrševanju v obdobju maj 2004 – december 2013

KOM: 122 **NOPK: 665**

¤ ¤

[3] Glej spletno mesto (http://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/legislation.html).

[4] Glej spletno mesto (http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/documents.html).

9. Komisija in NOPK so za svoje prednostne naloge določili najresnejše in najbolj škodljive protikonkurenčne prakse, zlasti kartele, ki predstavljajo znaten delež njihove bilance izvrševanja. Pomemben delež svojih dejavnosti so namenili tudi obravnavanju zlorab vodilnih položajev na liberaliziranih trgih, kot so energetika, telekomunikacije in promet, zlasti praks, s katerimi se prizadeva za izključitev konkurentov s trga.

10. Znatna skupna bilanca izvrševanja Komisije in NOPK se proučuje s številnih vidikov, ki so (1) vrsta obravnavanih kršitev; (2) sektorji, na katere se je osredotočilo izvrševanje; in (3) vrsta uporabljenih postopkov.

Dejavnost izvrševanja po kršitvah

11. Komisija je med prednostne naloge uvrstila boj proti kartelom, ki so najbolj škodljiva protikonkurenčna kršitev. To predstavlja skoraj 48 % dejavnosti izvrševanja Komisije. Komisija in NOPK so razvili in prilagodili svoje programe prizanesljivosti, ki so pomembno orodje za odkrivanje kartelov, ter utrdili svoje zmožnosti za preiskovanje kartelov, zlasti prek novih tehnologij in sredstev za učinkovito zbiranje digitalnih podatkov.

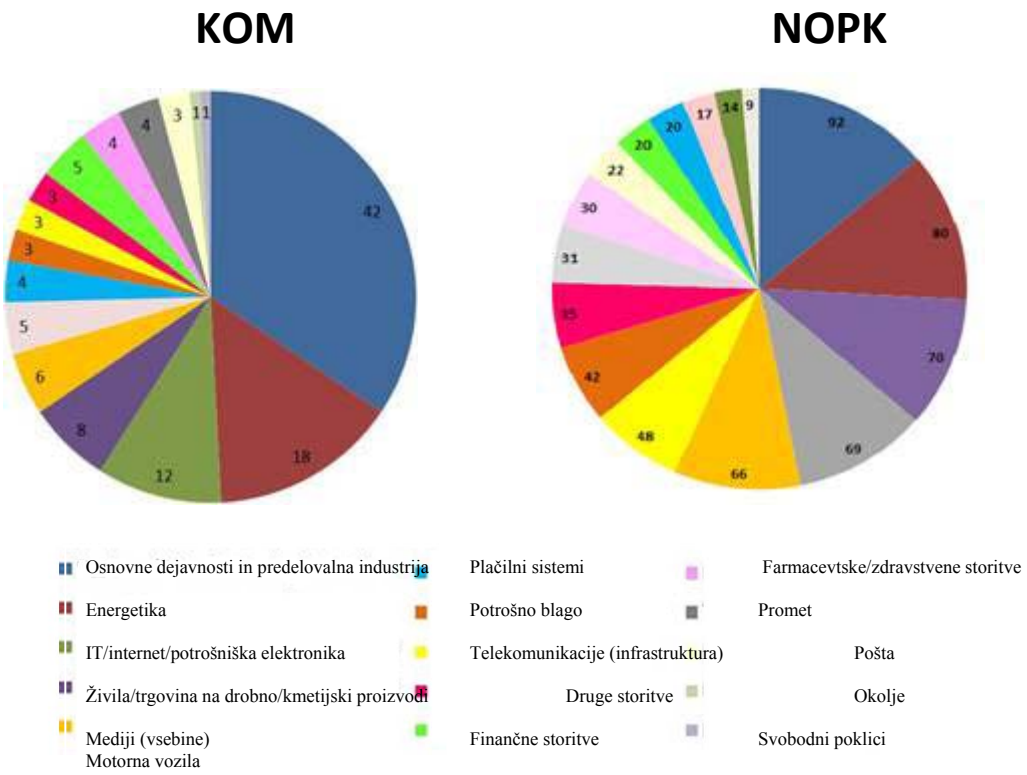
12. Drugi horizontalni sporazumi zajemajo 15 % bilance izvrševanja Komisije. Komisija obravnava prakse z znatnimi posledicami za potrošnike, na primer nekonkurenčne klavzule v sektorju telekomunikacij in horizontalno določanje cen na področju plačil. Vertikalni sporazumi predstavljajo 9 % dejavnosti Komisije ter vključujejo protikonkurenčne omejitve med proizvajalci avtomobilov in njihovimi partnerji, ki izvajajo poprodajne storitve, katerih cilj je izključitev neodvisnih serviserjev s trga poprodajnih storitev.

13. Podobno kot Komisija so tudi NOPK osredotočili svoja prizadevanja za izvrševanje na kartele (27 %). Poleg tega so NOPK obravnavali znatno število drugih horizontalnih praks (19 %), vključno s samostojnimi izmenjavami informacij, kadar izmenjava informacij ni bila del širšega kartelnega dogovora. NOPK so bili zelo dejavni tudi pri obravnavanju vertikalnih praks (27 %), zlasti vzdrževanja cen za nadaljnjo prodajo, protikonkurenčnih oblik izključne distribucije in izključne nabave ter omejitev vzporednega trgovanja.

14. Glede na uporabo člena 102 PDEU to zajema 20 % bilance izvrševanja Komisije. Glavni poudarek je na praksah izključevanja (84 %), ki izključujejo konkurente ali omejujejo učinkovito konkurenco. Komisija je obravnavala izključevalne prakse, kot so zavračanje poslovanja, rabati, prakse vezane in paketne prodaje, omejitve marže in izključitvene klavzule, pa tudi manj konvencionalne oblike, na primer plačila za zakasnitev ali odpoved lansiranja izdelkov konkurenta. Primeri, ki vključujejo izkoriščevalske zlorabe (16 %), na primer previsoke cene, so se obravnavali manj pogosto. Podobno je večina predvidenih odločitev NOPK zadevala izključevalna ravnanja (65 %). Obravnavali so tudi velik delež primerov zlorab, ki so bile hkrati izključitvene in izkoriščevalske (22 %), ter primere zlorab, ki so bile zgolj izkoriščevalske (15 %). Izključitvene prakse, ki so jih proučili NOPK, so vključevale širok obseg klasičnih zlorab in redkejše oblike, kot je zmanjševanje ugleda izdelkov konkurenta. Zadeve, ki so jih NOPK vložili proti izkoriščevalskih zlorabam, vključujejo previsoke cene prevladujočih proizvajalcev energije in previsoke tarife, ki so jih določile kolektivne organizacije.

Dejavnost izvrševanja po sektorjih

15. Razčlenitev dejavnosti izvrševanja Komisije in NOPK po sektorjih kaže, da je zajeta široka paleta izdelkov in storitev, v ospredju pa so številni ključni dejavniki.

16. Komisija in NOPK so najbolj raziskali osnovne dejavnosti in predelovalno industrijo (42 oziroma 92 odločitev). V tem se kaže prednostno obravnavanje boja proti kartelom, ki so bili odkriti zlasti v tem sektorju.

17. Komisija in NOPK so se osredotočili na nedavno liberalizirane sektorje ali sektorje v postopku liberalizacije, kot so telekomunikacije, mediji, energetika in promet, za katere je pogosto značilna visoka tržna koncentracija in/ali prisotnost prevladujočih nosilcev dejavnosti. Energetski sektor je na primer drugi po številu odločitev (18 jih je sprejela Komisija, 80 pa NOPK).

18. NOPK so zlasti dejavni v prometnem (69) in prehrambnem (70) sektorju. Druga ključna področja izvrševanja so mediji (66), telekomunikacije (48), potrošno blago (42), druge storitve (35) in svobodni poklici (31). Komisija je bila zelo dejavna v sektorju IT (12), ki je pomemben za rast gospodarstva EU in v katerem je veliko akterjev prisotnih po vsem svetu. Preostalih 50 odločitev Komisije zadeva 13 različnih sektorjev, pri čemer je število odločitev v prehrambnem sektorju in sektorju trgovine na drobno najvišje, in sicer 8.

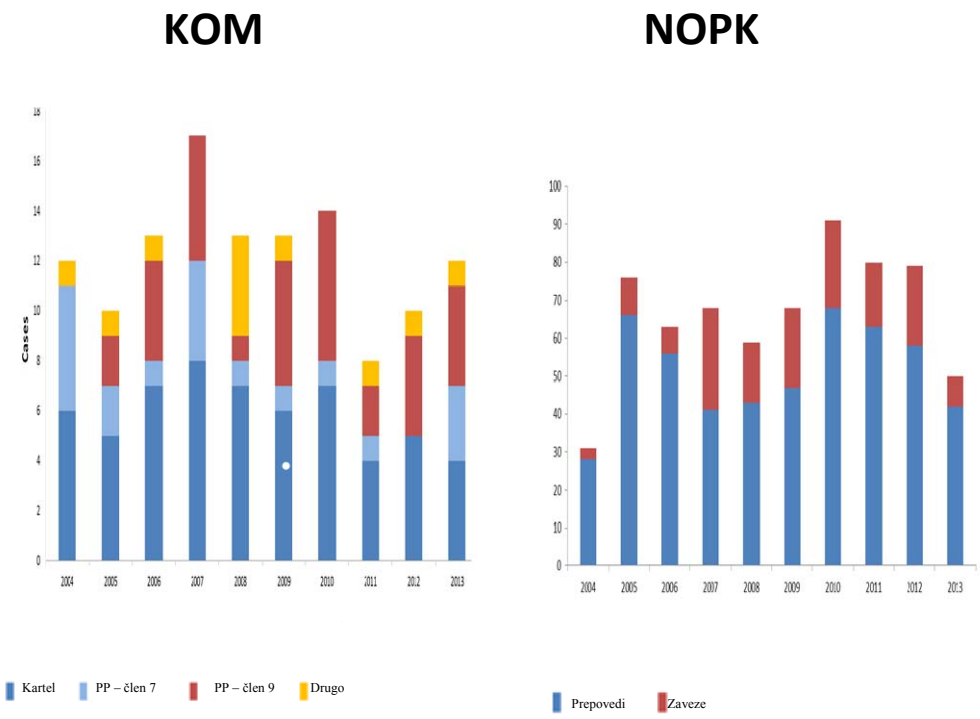
Dejavnost izvrševanja po postopkih

19. Za Komisijo in NOPK so sklepi o prepovedi najpomembnejše sredstvo izvrševanja pravil EU o konkurenci. Komisijo je k sprejemanju sklepov o prepovedi spodbudila uvedba postopkov poravnave v kartelnih zadevah. Taki hitri postopki obstajajo tudi v številnih državah članicah.

20. Uredba št. 1/2003 je Komisiji zagotovila izboljšan sklop sredstev za izvrševanje, zlasti pa ji je omogočila sprejemanje sklepov, s katerimi v skladu s členom 9 zaveze strank postanejo zavezujoče in izvršljive. To pooblastilo je bilo uvedeno za skoraj vse NOPK, kar pomeni, da so sklepi o prepovedi in zavezujoči sklepi glavno sredstvo, ki se uporablja v ECN.

21. Zavezujoči sklepi so v osnovi namenjeni ohranjanju učinkovite konkurence z obravnavanjem morebitnih protikonkurenčnih praks in zagotovitvi hitrih rezultatov na trgu. Zavezujoči sklepi omogočajo hitrejše razreševanje pomislekov v zvezi s konkurenco bolj na podlagi sodelovanja. Taki sklepi so se pogosto sprejeli na hitro razvijajočih se trgih in/ali trgih, ki so v postopku liberalizacije. Če organ upošteva določen način izvrševanja, je odvisno od številnih dejavnikov. Sklep o prepovedi se lahko sprejme, če se za primer uvedejo globe za kaznovanje preteklega ravnanja, če je edina razpoložljiva rešitev prenehanje protikonkurenčnega ravnanja ali če je potreben jasen pravni precedens. Prav tako je sprejemanje zavezujočih sklepov odvisno od tega, ali stranke ponudijo učinkovite, jasne in natančne zaveze.

<u>Zavezujoči sklepi in sklepi o prepovedih</u>

Sodelovanje z nacionalnimi sodišči

22. V skladu z Uredbo št. 1/2003 so nacionalna sodišča postala pomembna veja za uporabo pravil EU o konkurenci. Uredba predvideva številne mehanizme za spodbujanje skladne uporabe s strani nacionalnih sodišč. V skladu s členom 15 lahko nacionalna sodišča Komisijo zaprosijo za mnenje o vprašanjih v zvezi z uporabo pravil EU o konkurenci. Komisija je od leta 2004 do 2013 izdala 26 mnenj. Komisija lahko v nacionalnih sodnih postopkih prav tako sodeluje kot amicus curiae. To sredstvo je uporabila trinajstkrat v osmih državah članicah. Uredba vsebuje

mehanizem, s katerim je Komisija obveščena o sodbah nacionalnih sodišč, vendar ni deloval optimalno.[5]

3. IZBOLJŠANJE IZVRŠEVANJA KONKURENCE S STRANI NOPK: INSTITUCIONALNA IN POSTOPKOVNA VPRAŠANJA

23. Uredba št. 1/2003 pomeni pomemben mejnik v načinu izvrševanja konkurenčnega prava EU. Pravila konkurence EU so v veliki meri postala „pravo države“ za celotno EU. NOPK so postali ključni steber uporabe pravil EU o konkurenci. To pomeni, da delo, ki se opravlja v ECN, postaja vedno bolj pomembno za zagotavljanje skladnega izvrševanja in bolj enakih konkurenčnih pogojev za deležnike.

24. Po desetih letih sodelovanja se je dosegla znatna raven konvergence pri uporabi pravil, vendar odstopanja še obstajajo. Glavni razlog so razlike v institucionalnem položaju NOPK ter v nacionalnih postopkih in sankcijah. V Uredbi št. 1/2003 se ta vprašanja skoraj niso obravnavala, pri čemer zanje veljajo pravna načela EU glede učinkovitosti in enakosti.

25. Za spodbujanje izvrševanja konkurence EU v prihodnosti je treba institucionalni položaj NOPK ponovno okrepiti, hkrati pa zagotoviti nadaljnjo konvergenco nacionalnih postopkov in sankcij, ki veljajo za kršitve protimonopolnih pravil EU. Oba vidika sta ključna za vzpostavljanje resničnega skupnega področja za izvrševanje pravil o konkurenci v EU. To sporočilo opredeljuje številna področja, na katerih je treba v prihodnosti doseči večji napredek.

Institucionalni položaj NOPK

26. Pravo EU dopušča državam članicam precej prožnosti pri oblikovanju njihovih ureditev v zvezi s konkurenco. Kljub pomanjkanju posebnih zahtev prava EU se je položaj NOPK razvil v smeri večje avtonomnosti in učinkovitosti. Veliko nacionalnih zakonov vsebuje posebna varovala za zagotovitev neodvisnosti in nepristranskosti NOPK. Nedavne reforme na Cipru, Irskem, Portugalskem in v Grčiji so na primer okrepile položaj NOPK.[6] V drugih državah so bila pripravljena priporočila za reforme za okrepitev institucionalnega položaja in virov NOPK v okviru evropskega semestra.[7] Komisija je pozorno spremljala primere, ko so se NOPK združili z drugimi regulativnimi organi. Tako združevanje pristojnosti ne sme oslabiti izvrševanja konkurence ali zmanjšanja sredstev, dodeljenih za nadzor konkurence.

27. Da se zagotovi učinkovito izvrševanje pravil EU o konkurenci, morajo biti NOPK neodvisni pri izvajanju svojih funkcij in morajo imeti ustrezne vire. Izzivi v zvezi s tem še vedno ostajajo, zlasti glede avtonomnosti NOPK prek njihovih ustreznih vlad ter imenovanj in odpuščanj uprave ali odločevalcev NOPK. Vprašanja so se pojavila tudi v zvezi z zagotavljanjem ustreznih človeških in finančnih virov. To se odraža v resoluciji vodij organov ECN o nenehni potrebi po učinkovitih institucijah, ki je bila

---

5 Komisija je prejela zelo malo sodb nacionalnih sodišč o uporabi pravil EU o konkurenci.

6 Take spremembe so podprli programi ekonomskega prilagajanja.

7 Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in odboru regij, Evropski semester 2014: priporočila za posamezne države, COM(2014) 400 final.

sprejeta zaradi zmanjšanja virov več organov.[8] Resolucija je med drugim poudarila potrebo po ustrezni infrastrukturi in strokovnih virih.

28. Poleg tega so dosedanji dosežki majhni in se lahko kadar koli izničijo. To se lahko primerja s povezanimi področji politike, kot so telekomunikacijski, energetski in železniški sektor, v katerih pravo EU že zagotavlja številne zahteve v zvezi z neodvisnostjo ter finančnimi in človeškimi viri nacionalnih nadzornih organov.

29. Treba je zagotoviti, da NOPK svoje naloge lahko opravljajo nepristransko in neodvisno. Zato so potrebna minimalna jamstva, da se zagotovi neodvisnost NOPK in njihovih članov uprave ali nadzornega odbora ter da se NOPK zagotovijo zadostni človeški in finančni viri. Pomembni vidiki v zvezi s tem so dodelitev ločenega proračuna s proračunsko avtonomijo za NOPK, jasni in pregledni postopki imenovanja za člane uprave ali nadzornega odbora NOPK na podlagi zaslug, jamstev za zagotovitev, da so odpuščanja možna le na nepristranski podlagi in nepovezano s sprejemanjem odločitev NOPK. Pomembna pri tem so tudi pravila o navzkrižjih interesov in nezdružljivostih za upravo ali nadzorni odbor NOPK.

Konvergenca postopkov

30. Postopke za uporabo pravil EU o konkurenci s strani NOPK večinoma ureja nacionalno pravo, pri čemer za to veljajo splošna načela prava EU, zlasti načeli učinkovitosti in enakosti. To pomeni, da NOPK pravila EU o konkurenci uporablja na podlagi različnih postopkov.

31. Veliko držav članic je prostovoljno bolj ali manj uskladilo svoje postopke s postopkovnimi pravili za Komisijo iz Uredbe št. 1/2003. Večstransko delo znotraj ECN je bilo povod za spodbujanje večje konvergence. Z nadaljnjimi ukrepi na podlagi poročila iz leta 2009 je bilo leta 2013 sprejetih sedem priporočil ECN o ključnih izvršilnih pooblastilih.[9] Ta priporočila naj bi bila orodja za zagovarjanje, ki jih NOPK lahko uporabijo prek oblikovalcev politike, da jim pomagajo zagotoviti učinkovita konkurenčna orodja.

32. Na ravni EU še vedno obstajajo razlike. Večina NOPK že ima enaka glavna delovna orodja kot Komisija, vendar nekateri še vedno nimajo temeljnih pooblastil, na primer za pregled neposlovnih prostorov. Vsi NOPK nimajo posebnih pooblastil za določanje svojih izvršilnih prednostnih nalog, tj. da izberejo, katere primere bodo preiskovali. Obstajajo tudi razlike v obsegu preiskovalnih pooblastil, NOPK imajo na primer morda pooblastilo za pregled, vendar ne morejo zapečatiti prostorov ali učinkovito zbrati digitalnih dokazov. Podobno imajo vsi NOPK pooblastilo za sprejemanje sklepov o prepovedi, vendar nekateri ne morejo uvesti strukturnih popravnih ukrepov. Nekateri NOPK ne morejo učinkovito kaznovati neskladnosti z zavezujočimi sklepi ali izvršiti svojih pooblastil za pregled.

33. Priporočila ECN so v praksi zelo koristna, če pa postopkovne razlike izvirajo iz nacionalnih pravnih ureditev in tradicij, s tako šibkimi orodji ni vedno mogoče doseči konvergence. Poleg tega se dosežki v smislu zagotavljanja konvergence lahko vedno izničijo. Razlike v postopkovnih pravilih povzročajo pravne stroške in negotovost za podjetja s čezmejnim poslovanjem.

---

[8] Glej spletno mesto (http://ec.europa.eu/competition/ecn/ncas.pdf).

[9] Glej spletno mesto (http://ec.europa.eu/competition/ecn/documents.html).

34. Zagotoviti je treba, da bodo imeli vsi NOPK na voljo celotni sklop pooblastil, ki so izčrpna in učinkovita. Pomembni elementi so ključna preiskovalna pooblastila, pravica NOPK do določitve izvršilnih prednostnih nalog, pooblastila za sprejemanje ključnih odločitev ter potrebna izvršilna pooblastila in pooblastila za izrek globe, da se spodbudi skladnost s preiskovalnimi pooblastili in pooblastili za sprejemanje odločitev.

Izboljšanje učinkovitosti sankcij

a. Globe

35. Pravo EU ne ureja ali usklajuje sankcij za kršitev protimonopolnih pravil EU. Države članice so tiste, ki morajo zagotoviti sankcije, ki so učinkovite, sorazmerne in odvračilne. Ne glede na sankcije, ki jih uporabi jurisdikcija, na splošno velja, da izvrševanje protimonopolnih pravil ne more biti učinkovito, če podjetjem ni mogoče naložiti civilnih/upravnih glob.

36. Poglobljen razmislek glede vzpostavitve učinkovitih glob je pomagal doseči visoko stopnjo prostovoljne konvergence, pri čemer številni NOPK globe določajo s podobno osnovno metodologijo. Še vedno so odstopanja v zvezi s temeljnimi načeli za izračun glob, na primer pri osnovi, ki se uporabi za izračun osnovnega zneska globe, ter metodi za upoštevanje teže in trajanja kršitve.

37. Težavo predstavlja več osnovnih vprašanj v zvezi z morebitnimi prejemniki globe in odgovornostjo. Prvič, v eni državi članici trenutno podjetjem ni mogoče naložiti odvračilnih civilnih/upravnih glob. Drugič, osnovni pojem podjetja, ki se uporablja za izračun globe, ni vedno konvergenten s pojmom podjetja po pravu EU, kot ga razlagajo sodišča EU, kar lahko ima posledice pri vzpostavljanju matične odgovornosti in gospodarskega nasledstva. Poleg tega nekateri NOPK še vedno nimajo pooblastil za izrekanje glob združenjem podjetij. In končno, zakonito določen največji promet podjetja se v nekaterih državah članicah razlaga in uporablja različno. Navedene vrste razlik lahko povzročijo velika odstopanja v rezultatih v zvezi z globami, med katerimi nekateri morda ne dosegajo želenega odvračilnega učinka.

38. Da bi izvrševanje protimonopolnih pravil EU postalo bolj konvergentno in učinkovito v celotni EU, je treba zagotoviti, da bodo imeli vsi NOPK učinkovita pooblastila za izrekanje odvračilnih glob podjetjem in združenjem podjetij. Pomembni vidiki v zvezi s tem zagotavljajo, da lahko NOPK naložijo učinkovite civilne/upravne globe podjetjem in združenjem podjetij zaradi kršitev pravil EU o konkurenci; da veljajo osnovna pravila glede glob, ki upoštevajo težo in trajanje kršitve ter predvidevajo enotni zakoniti maksimum; in da se podjetjem lahko naložijo globe v skladu s stalno sodno prakso sodišč EU, zlasti glede vprašanj, kot sta matična odgovornost in nasledstvo. Vsi ukrepi, ki bi se sprejeli v ta namen, bi morali najti pravo ravnovesje med večjo konvergenco osnovnih pravil za globe in ustrezno stopnjo prožnosti za NOPK pri izrekanju glob v posameznih primerih.

b. Program prizanesljivosti

39. Vzorčni program prizanesljivosti ECN[10] jasno kaže, da ECN zna razviti učinkovita orodja politike. Vzorčni program prizanesljivosti je prikaz, kako oblikovati najsodobnejše programe prizanesljivosti. To je bil glavni povod za spodbujanje praktično vseh držav članic in/ali NOPK, da uvedejo in razvijejo lastne politike prizanesljivosti. Stopnja uskladitve z vzorčnim programom je visoka, potekajo pa tudi prizadevanja za izvedbo izboljšav, navedenih v reviziji programa iz leta 2012.

40. Dobro oblikovan program prizanesljivosti je ključno orodje za spodbujanje učinkovitega izvrševanja v zvezi z najresnejšimi kršitvami, kot so zlasti skrivno določanje cen in kartelni dogovori o delitvi trga. Vendar na ravni EU ni nobenih zahtev po programu prizanesljivosti, zgledna raven konvergence pa se vedno lahko poruši. Poskrbeti je treba, da bi se dosežki v programih prizanesljivosti obdržali.

c. Vmesnik programov prizanesljivosti za podjetja s sankcijami za posameznike

41. Večina držav članic ima poleg glob za podjetja uvedene tudi sankcije, ki se lahko naložijo posameznikom zaradi kršenja konkurenčnega prava. Če taki sistemi ne zagotavljajo prizanesljivosti za zaposlene v podjetjih, ki bi morda zaprosila za prizanesljivost za podjetja, lahko to povzroči ovire pri sodelovanju z organi po vsej EU. Ker zaposlenim lahko grozijo preiskave in sankcije, bi to podjetja, ki so potencialni prosilci, lahko odvrnilo od tega, da bi zaprosila za prizanesljivost.

42. Le nekaj jurisdikcij ima ustrezne ureditve za zaščito zaposlenih v podjetjih pred individualnimi sankcijami, če sodelujejo v programu prizanesljivosti za podjetja NOPK ali Evropske komisije. Primerno je proučiti možnosti za obravnavanje vprašanja prepletanja programov prizanesljivosti za podjetja in sankcij za posameznike, ki obstajajo na ravni države članice.

4. SKLEPNE UGOTOVITVE

43. Uredba št. 1/2003 je spremenila stanje na področju izvrševanja konkurence. Izvrševanje pravil EU o konkurenci se je na podlagi dosežkov Komisije, ECN in NOPK znatno okrepilo. Komisija ima močno bilanco izvrševanja, saj preiskuje znatno število primerov in opravlja poizvedbe v ključnih sektorjih gospodarstva. Prav tako je zagotovila smernice za deležnike, NOPK in nacionalna sodišča. Tesno sodelovanje znotraj ECN se je dinamično razvijalo, kar je spodbudilo usklajeno uporabo pravil EU o konkurenci v celotni EU. NOPK so postali ključni steber uporabe pravil EU o konkurenci in so znatno okrepili izvrševanje.

44. Vsi ti elementi so prispevali k učinkovitemu izvrševanju pravil EU o konkurenci v celotnem preteklem desetletju. Konkurenca je pomagala ustvariti širšo izbiro za potrošnike med proizvodi in storitvami boljše kakovosti po bolj konkurenčnih cenah. Ima ključno vlogo pri ustvarjanju pogojev za povečanje produktivnosti in učinkovitosti evropskih družb, to pa je ključen dejavnik, ki gospodarstvu EU omogoča, da je bolj konkurenčno ter usmerjeno k doseganju trajnostne rasti.

45. Vendar je treba na podlagi teh dosežkov vzpostaviti resnično skupno območje za izvrševanje konkurence v EU.

46. V ta namen je treba zlasti:

[10] Glej spletno mesto (http://ec.europa.eu/competition/ecn/documents.html).

– nadalje zagotavljati neodvisnost NOPK pri izvajanju njihovih nalog ter jim namenjati dovolj sredstev,

– zagotoviti, da imajo NOPK na voljo celotni sklop dejanskih pooblastil za izvrševanje in sprejemanje odločitev, in

– zagotoviti, da so v državah članicah podeljena pooblastila za izrekanje učinkovitih in sorazmernih glob ter vzpostavljeni dobro oblikovani programi prizanesljivosti, ter proučiti ukrepe za odpravo ovir za podjetja, ki želijo zaprositi za prizanesljivost.

Komisija bo dodatno ocenila, katere pobude bi bile najprimernejše za dosego teh ciljev.